

7. Про затвердження плану заходів з виконання у 2011 році Загальнодержавної програми "Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини" на період до 2016 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 330-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/330-2011-p>.
8. Про державні цільові програми: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1621-IV // Офіційний вісник України. – 2004. – № 14. – Ст. 956.
9. Гуржій Т.О. Стратегічне планування в сфері безпеки дорожнього руху / Т.О. Гуржій // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 3. – С. 159-166.

УДК 342.924

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРИНЦИПУ ПРЕЗУМПЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ В АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Сергієнко К.А., к.ю.н., викладач

Класичний приватний університет

У статті аналізується місце і роль принципу презумпції невинуватості в адміністративно-юрисдикційній діяльності органів виконавчої влади. Принципи, як такі, із самого початку адміністративно-юрисдикційної діяльності мають об'єктивний характер і відображають сутність явища та реальні процеси суспільного розвитку. Важливе значення принципу презумпції невинуватості полягає в тому, що досліджуваний принцип має тісний зв'язок з демократичними і гуманними завданнями адміністративного процесу взагалі та адміністративно-юрисдикційної діяльності зокрема.

Ключові слова: принцип, адміністративно-юрисдикційна діяльність, презумпція невинуватості, адміністративне провадження.

Serhienko K.A. ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ПРИНЦИПА ПРЕЗУМПЦИИ НЕВИНОВНОСТИ В АДМИНИСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ / Классический приватный университет, Украина

В статье анализируется место и роль принципа презумпции невиновности в административно-юрисдикционной деятельности органов исполнительной власти. Принципы, с самого начала административно-юрисдикционной деятельности имеют объективный характер и отражают сущность явления и реальные процессы общественного развития. Важность принципа презумпции невиновности состоит в том, что исследуемый принцип имеет тесную связь с демократическими и гуманными задачами административного процесса вообще и административно-юрисдикционной деятельности в частности.

Ключевые слова: принцип, административно-юрисдикционная деятельность, презумпция невиновности, административное производство.

Serhienko K.A. LEGAL ASPECTS OF THE PRINCIPLE OF INNOCENCE PRESUMPTION IN ADMINISTRATIVE-JURISDICTIONAL ACTIVITY OF EXECUTIVE POWER BODIES / Classical private university, Ukraine.

The work characterizes the administrative-jurisdictional activity of the bodies of the executive power as a part of the activities of the public authorities (their officials) regarding the consideration of administrative offences and providing legal assessment of the actions in terms of their legality or illegality, and the use of sanctions to offenders.

Clarification of the nature of administrative-jurisdictional activities are an integral and essential part of the administrative process significantly contributes to the analysis of its principles, according to which the administrative and procedural activities are made.

The purpose of the article is to explore the place and role of innocence presumption in the administrative-jurisdictional activity of the bodies of the executive power.

Analysis of reference literature shows a wide range of different interpretations of the notion of principles. However, differences in the definition of terminological principles do not contain contradictions and, in fact, reflect the only nature of category.

Legal literature sees principles largely as basic common rules that express the properties of law and have higher legal force.

The author defines the principles of the administrative-jurisdictional activity of the bodies of the executive power, as they are enshrined in the Basic Law of the State – Constitution and in the current administrative legislation, basic ideas that are aimed at determining the essence and orientation of this type of activity, its objectives and functions, methods and forms of activity, as well as the procedural status of the subjects of the administrative-jurisdictional activity.

Considerable attention of scientists is attracted by the common principle of the innocence presumption.

Note, that the most important features of this presumption, not being formulated in the form known now, have received their recognition in the law of ancient Rome. Its formal consolidation the principle of innocence presumption got in the Declaration of human and civil rights, adopted in France in 1789. The principle of innocence presumption has a direct relation on the constitutional right of the person, honor concerning his or her invidability, honor and dignity.

Regarding the law of the innocence presumption, it should be noted that the current administrative Code of Ukraine does not define, unfortunately, this principle. Although the fact that it has to be done, in our opinion, is no doubted. the clear definition of this presumption could have great affect on the atmosphere of administrative cases. It will promote the validity and legality of decisions, as well as strengthen the position of citizens involved in the administrative offenses.

However, it should be noted that the legislation of administrative offenses contain certain provisions that indicate the presence of the innocence presumption in the proceedings of administrative cases. According to the M.M. Tishchenko, the following provisions must be taken: article 7 of the Administrative Code of Ukraine enshrines the requirement that no one shall be subjected to measures of responsibility except under and in accordance with statutory.

The basis of the presumption of innocence laid time limits of proceedings, it begins with the stage of infringement proceedings on administrative violations and ends the entry into force resolution of the case.

So we can conclude that the presumption of innocence has a close relationship with democratic and humanitarian goals of the administrative process in general and administrative jurisdiction in the particular. It affects the entire course of proceedings in the case of administrative offenses. This principle is a manifestation of respect to the honor and dignity of citizens, while the officials are obliged to accuse those who are guilty.

Key words: principle, administrative-jurisdiction activity, principle of innocence presumption, administrative conduct.

Зміни, що відбуваються в Україні на шляху становлення демократичної правової держави, передбачають здійснення комплексного, системного реформування багатьох сфер суспільно-політичного життя. Адміністративно-правова реформа, як складова частина такого реформування охоплює усі явища цієї сфери і ставить за мету досягнення ефективного функціонування узгоджених елементів правової системи. При цьому необхідним є закріплення в чинному законодавстві основоположних юридичних принципів, що відповідають гуманістичній природі національної державності, загальнолюдським цінностям та демократичним ідеалам, виступаючи ефективним системоутворюючим фактором для усієї правової системи.

Органи публічної адміністрації, органи адміністративної юрисдикції є одним із найактивніших суб'єктів значної кількості правовідносин, що виникають у державі. Спектр площини взаємовідносин особа-держава є надзвичайно широким і урегульованість усіх процедур, проваджень, процесів у цілому в ній, як свідчить практика, не завжди відповідає основним нормам Конституції та принципам соціальної, правової держави, а діяльність органів публічної адміністрації – закону.

Визначений законодавцем перелік суб'єктів адміністративної юрисдикції конкретизується у главах 17 та 19 третього розділу Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі КУпАП) [1], який встановлює підвідомчість спорів про адміністративні правопорушення. Слід підкреслити, що подібна система утворена законодавцем для більш чіткого визначення органів: а) уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення (з метою уточнення конкретних посадових осіб, що мають право від імені відповідних органів розглядати справу); б) уповноважених складати протоколи про адміністративне правопорушення.

З'ясуванню сутності адміністративно-юрисдикційної діяльності, яка є невід'ємною і найважливішою складовою адміністративного процесу, значною мірою сприяє аналіз її принципів, тобто вихідних, основних ідей, відповідно до яких здійснюється адміністративно-процесуальна діяльність. Принципи, як такі, із самого початку адміністративно-юрисдикційної

діяльності мають об'єктивний характер і відображають сутність явища та реальні процеси суспільного розвитку.

Проблема принципів адміністративного права досягла значного рівня опрацювання в роботах відомих правознавців: В.Б. Авер'янова, Г.В. Атаманчука, О.М. Бандурки, К.С. Бельського, Ю.П. Битяка, І.П. Голосніченко, С.Т. Гончарука, Р.А. Калюжного, А.М. Колодія, В.К. Колпакова, С.І. Котюргіна, О.В. Кузьменко, В.Г. Перепелюка, С.В. Петкова, В.Н. Самсонова, Ю.А. Тихомирова, В.К. Шкарупи, В.А. Юсупова, Г.С. Яковлева та інших науковців. Проте широкий спектр впливу принципів адміністративного права на основні компоненти цієї галузі та на суспільне життя, що перманентно змінюється доводить, що проблема розробки принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності є актуальною і зараз.

Мета статті – дослідити місце і роль принципу презумпції невинуватості в адміністративно-юрисдикційній діяльності органів виконавчої влади.

Етимологія слова «принцип» походить від лат. «*prīncipium*» – основа, початок, керівна ідея і трактується як: 1) основні, вихідні положення будь-якої системи, теорії, ідеологічного напрямку і т.ін.; основний закон якої-небудь точної науки; 2) особливість, покладена в основу здійснення або створення чогось; 3) правило, покладене в основу діяльності будь-якої організації, товариства і т.ін. [2, 753]; 4) внутрішнє переконання, погляд, що визначає норму поведінки; 5) основа устрою, дії будь-якого механізму, пристрою [3, 409].

У філософії під принципом розуміють центральне поняття, основу системи, що становить узагальнення й поширення будь-якого положення на всі явища тієї галузі, з якої даний принцип абстрагований. Будь-який предмет має свою ідею, отже, свій принцип і свій закон, будь-яке явище відповідає якійсь ідеї, ніщо не відбувається в світі, не виражаючи якоїсь ідеї, – усе це є аксіомою новітньої філософії [4, 44]. Принцип є вихідним положенням, системотворчим елементом, якому підпорядковані та компліментарні всі інші складові системи.

У логічному розумінні принцип – центральне поняття, основа системи, що є узагальненням і поширенням певного положення на всі явища тієї галузі, з якої даний принцип абстрагований [5, 382].

Аналіз довідкової літератури свідчить про широкий спектр різного трактування поняття принципів. Проте термінологічні відмінності у визначенні принципів (керівна ідея, правило поведінки, канон, наукове начало, основа системи) не містять у собі суперечностей і, по суті, відображають єдину за своєю природою категорію принципів. Використання різних термінів, передусім, зумовлено багатогранною й багатоаспектною роллю принципів, яку вони відіграють у тій або іншій сфері людської діяльності. Залежно від різновиду практичної діяльності в кожному конкретному випадку важливо вживання тієї термінології, яка найбільше відповідає змісту діяльності.

Водночас, саме термінологічні відмінності в підходах до розуміння принципів створює найбільші труднощі в розкритті природи їх походження і виявленні джерел формування, у визначенні сутнісних ознак. Як наслідок - використання різних визначень принципів, широкий і різноманітний варіант трактування і визначень принципів у сфері адміністративно-правових відносин.

У юридичній літературі під принципами переважно розуміють основоположні загальноприйняті норми, що виражають властивості права і мають вищу імперативну юридичну силу, тобто такі, що становлять собою незаперечні вимоги, які пред'являються до учасників суспільних відносин з метою встановлення соціального компромісу [6, 281].

Інші вчені дотримуються вузького розуміння принципів права, вважаючи їх керівними, вихідними положеннями, які визначають найсуттєвіші сторони певного виду державної діяльності [7, 51].

Категорія «принципи права» має використовуватися в усіх випадках, коли йдеться про відправні ідеї і положення, що належать до юриспруденції. Термін «принципи» може лише уточнюватись і деталізуватись залежно від того, якою є сфера його існування і функціональна спрямованість.

Принципами адміністративно-юрисдикційної діяльності органів виконавчої влади, на нашу думку, є нормативно закріплені в Основному Законі держави – Конституції і в поточному адміністративному законодавстві базові ідеї, що націлені на визначення суті та спрямованості цього виду діяльності, її завдань та функцій, методів і форм здійснення, а також процесуальне становище суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності.

У своїй адміністративно-юрисдикційній діяльності органи виконавчої влади керуються адміністративно-процесуальними принципами – законності, об'єктивності, презумпції невинуватості, гласності, комплексності, системності, принципом охорони інтересів держави та особи, які допомагають їм успішно виконувати свої обов'язки.

Останнім часом значну увагу вчених-адміністративістів привертає загальноправовий принцип презумпції невинуватості. У перекладі з латинської поняття *praesumptio* означає „припущення” [8, 607], причому припущення, що прийняте як імовірне і вважається правильним до одержання доказів протилежного [9, 361-362]. Як справедливо відзначається в літературі, формування поняття правової презумпції, а саме презумпції невинуватості, насамперед пов'язується з такою її важливою складовою, як покладання обов'язку доводити провину обвинуваченого [10, 14-25].

Маємо зазначити, що найважливіші риси даної презумпції, не будучи сформульовані в тому вигляді, в якому ми знаємо її тепер, одержали своє закріплення в законодавстві Давнього Риму. На думку Л.М. Васильєва, всі елементи презумпції невинуватості в епоху республіки в Давньому Римі міцно укорінилися в правосвідомості римлян і знаходили своє нормативне закріплення та успішно застосовувалися на практиці. Зокрема, метою доведення визнавалась істина, тягар доведення якої покладался на обвинувача, а всі сумніви тлумачились на користь обвинуваченого, що мав змогу широко користуватися правом на захист і послугами захисників. При такому становищі римляни не мали потреби у нормативному закріпленні загальної правової конструкції у вигляді презумпції невинуватості обвинуваченого, а обходилися загальноправовим принципом *praesumptio Boni Viri*, який означав, що учасник судового позову вважається таким, що діє сумлінно, поки інше не доведено [10, 32-33].

Своє формальне закріплення принцип презумпції невинуватості одержав у Декларації прав людини і громадянина, прийнятій у 1789 р. у Франції. Згідно зі ст.7 Декларації, жодна людина не могла бути засуджена, затримана або ув'язнена інакше, як у випадках, зазначених у законі та з дотриманням форм, що встановлені законом. Ст.8 визначила, що ніхто не може бути покараний інакше, як згідно із законом, який виданий та оприлюднений до здійснення злочину. Особливого значення набули положення ст.9, де зазначалось, що людина вважається невинуватою доти, поки її вина не буде встановлена [11, 27-28]. На думку М.С. Строговича, це було першим в історії законодавства вираженням і установленням презумпції невинуватості [12, 65]. У ході здійснення судової реформи 1864 р. в Росії окремі положення, що характеризують презумпцію невинуватості, знайшли своє відображення в Уставі кримінального судочинства від 20 листопада 1864 року. Аналізуючи положення даного документу, можемо побачити, що не зважаючи на відсутність чіткого й недвозначного формулювання даної презумпції, окремі положення Уставу свідчать про те, що ідеї презумпції невинуватості особи, яка притягується до відповідальності, сприймалися й тогочасним законодавцем. Так, в Уставі кримінального судочинства знайшло своє вираження положення про те, що ніхто не може бути покараний за злочин або вину, що підлягають судовому відомству, інакше як за вироком належного суду, що вступив у законну силу. При цьому обов'язок викриття обвинувачених перед судом покладался на прокурорів та їх заступників. Також набуло закріплення й положення про те, що ніхто не може бути взятий під варту інакше, як у випадках, передбачених законом [13, 120-121].

Принцип презумпції невинуватості має пряме відношення до конституційного права на недоторканість особи, її честі та гідності. Зокрема, у ст.62 Конституції України [14] говориться, що: "особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду". Виходячи зі змісту цього положення можна зробити висновок, що в ньому присутні всі посилання, необхідні для логічного виведення принципу презумпції невинуватості. Той факт, що Конституція України прямо визначає застосування принципу презумпції невинуватості у кримінальному процесі, на думку окремих юристів, пояснюється тим, що найбільш небезпечними для суспільства є, як правило, саме кримінально-карані діяння, а тому

презумпція невинуватості частіше використовується як принцип кримінально-процесуального права. Таке становище не є виправданим, адже притягнення до адміністративної та дисциплінарної відповідальності має для особи наслідки явно негативного характеру [15, 141].

Стосовно законодавчого закріплення принципу презумпції невинуватості, слід зазначити, що в чинному КУпАП [1], на жаль, даний принцип не визначений, хоча той факт, що це має бути зроблено, на нашу думку, не підлягає сумніву, адже чітке нормативне закріплення зазначеної презумпції в Кодексі може значною мірою вплинути на атмосферу розгляду адміністративних справ, що буде сприяти обґрунтованості й законності прийнятих рішень, а також істотно активізувати позицію громадян, залучених у сферу розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Проте, слід зазначити, що законодавство про адміністративні правопорушення містить окремі положення, які вказують на присутність у провадженні у справах про адміністративні правопорушення презумпції невинуватості. Як відзначає М.М. Тищенко, до таких положень слід відносити наступні: ст.7 КУпАП закріплює припис про те, що ніхто не може бути підданий заходам відповідальності інакше, як на підставі і в порядку встановлених законом [16, 43]. Дана конструкція норми права відрізняється від конституційної, однак логічний аналіз дозволяє виділити ті необхідні ознаки, які є характерними для принципу презумпції невинуватості. Обов'язок органів адміністративної юрисдикції доказувати вину особи передбачений ст.ст.245, 251 КУпАП.

Характеризуючи досліджуваний принцип, А.П. Гуляєв зазначає, що принцип презумпції невинуватості не лише відображає суб'єктивне право громадянина вважатись невинним, але й набуває імперативного характеру для посадових осіб, наказує їм від імені держави вважати невинним кожен людину, поки інше не буде доведено у встановленому порядку. Даний принцип є проявом поваги до честі і гідності громадян і в той же час зобов'язує посадових осіб обвинувачувати і притягувати до юридичної відповідальності маючи на це вагомі підстави [17, 34-35]. В чинному КУпАП цей принцип виражений тим, що до винесення постанови по справі в більшості випадків особа визнається не правопорушником, а особою, яка притягується до адміністративної відповідальності. Дана презумпція присутня лише в юрисдикційних провадженнях за участю фізичних осіб – правопорушників. На позитивні провадження варто поширити іншу презумпцію – правомірності дій та правової позиції особи, що запропонована М.М. Тищенко. Зміст запропонованої презумпції, на його думку, складають наступні положення: 1) дії та правова позиція особи – заявника вважаються правомірними до тих пір, поки інше не буде встановлене адміністративним рішенням; 2) права та обов'язки по доказуванню правомірності позиції особи мають бути розподілені між нею та уповноваженими органами та посадовими особами; 3) адміністративне рішення не може ґрунтуватись на припущеннях, а всі сумніви щодо правомірності позиції особи повинні тлумачитись на його користь [18, 43].

В основу принципу презумпції невинуватості покладено часові межі його процесуальної дії, яка розпочинається зі стадії порушення справи про адміністративне правопорушення і закінчується набранням законної сили постанови по даній справі [15, 141]. Обов'язок доказу вину особи у здійсненні адміністративного проступку покладається на уповноважених посадових осіб, які склали протокол про адміністративне правопорушення, а також органи (посадові особи), уповноважені розглядати дану категорію справ (ст.213 КУпАП). У випадку, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається, штраф відповідно до закону "накладається і стягується, а попередження фіксується на місці вчинення правопорушення" (ст.258 КУпАП), даний принцип також діє, не дивлячись на відсутність письмових адміністративно-процесуальних документів і обмеження стадій провадження досить коротким проміжком часу. Факти визнання особою, яка притягується до адміністративної відповідальності, своєї вини до закінчення розгляду даної справи, не вирішує питання про її винність і не звільняє орган (посадову особу), який розглядає цю справу, від обов'язку ретельно проаналізувати всі обставини [19, 154]. В протилежному випадку здійснюється відступ від завдання провадження в справах про адміністративні правопорушення (своєчасного, всебічного, повного і об'єктивного з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом), виконання якого є обов'язковим з урахуванням принципу презумпції невинуватості.

Отже, можна зробити висновок, що принцип презумпції невинуватості має тісний зв'язок з демократичними і гуманними завданнями адміністративного процесу взагалі та адміністративно-юрисдикційної діяльності зокрема, і впливає на весь хід провадження по справі про адміністративні правопорушення. Даний принцип є проявом поваги до честі і гідності громадян, в той же час зобов'язуючи посадових осіб обвинувачувати і притягувати до юридичної відповідальності, маючи на це вагомі підстави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
2. Дворецкий И.Х. Латинско-русский словарь / И.Х. Дворецкий. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Русский язык, 1976. – 1096 с.
3. Словарь иностранных слов. – 15-е изд., испр. – М.: Рус. яз. 1988. – 608 с.
4. Історія вчень про державу і право: хрестоматія [для юрид. вузів і фак.] / за ред. Г.Г. Демиденка. – [2-ге вид., доп. і змін.]. – Х.: Легас, 2002. – 568 с.
5. Философский словарь / под ред. И.Т. Фролова. – М.: Политиздат, 2001. – 720 с.
6. Скакун О.Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс): [учебник] / О.Ф. Скакун. – Х.: Эспада. – 2005. – 537 с.
7. Пухтецька А.А. Європейські принципи адміністративного права та їх запровадження в законодавстві України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / А.А. Пухтецька. – Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К., 2009. – 20 с.
8. Юридический энциклопедический словарь / Буянова М.О., Ганюшкина Е.Б., Ганюшкин Б.В. и др.; отв.ред. М.Н. Марченко.–М.: Проспект, 2006. –816 с.
9. Юридична енциклопедія: в 6т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 1998. – Т. 5. П-С, 2003. – 736 с.
10. Васильев Л.М. Презумпция невиновности обвиняемого в истории российского права / Л.М. Васильев. – Изд-во Волгогр. ин-та экон., социол. и права – Волгоград, 2003. – 248 с.
11. Білль про права (1789–1791 рр.) (Перші 10 поправок до Конституції США) // Хрестоматія з історії зарубіжних країн. 1989 р. – Т.2. – 608 с.
12. Строгович М.С. Право обвиняемого на защиту и презумпция невиновности. – М.: Наука, 1984. – 144 с.
13. Устав уголовного судопроизводства от 20 ноября 1864 г. // Российское законодательство X–XX веков. Т. 8. М: Юрид.лит. 1991. – 496 с.
14. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
15. Андрухів О.І. Принцип презумпції невинуватості у провадженні в справах про адміністративні правопорушення / О.І. Андрухів // Проблеми нормативно-правового забезпечення прав і свобод людини в діяльності ОВС: Матеріали наук-практ.конфер. (31.03-01.04.2005) – Івано-Франк., 2005. – С. 140-150.
16. Бандурка А.М. Административный процесс: учебник / А.М. Бандурка, Н.М. Тищенко. – Харьков: Изд-во НУВД, 2001. – 352 с.
17. Гуляев А.П. Социально-политический аспект презумпции невиновности / А.П. Гуляев // Советское государство и право. – 1988. – № 4. – С. 29-36.
18. Бандурка О.М. Заходи адміністративного припинення в діяльності міліції: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / О.М. Бандурка. – Х.: Укр. юрид. академія, 1994. – 158 с.

19. Іщенко Ю.В. Повноваження посадових осіб міліції у справах про адміністративні правопорушення / Ю.В. Іщенко, Т.Л. Оленченко // Науковий Вісник НАВСУ. – 2004. – №1. – С. 151-157.

УДК 342.565.4:342.951

РОЗМЕЖУВАННЯ ЮРИСДИКЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ АДМІНІСТРАТИВНИМИ, ГОСПОДАРСЬКИМИ ТА МІСЦЕВИМИ СУДАМИ УКРАЇНИ ЩОДО РОЗГЛЯДУ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ

Сінельник Р.В., к.ю.н., доцент

Запорізький національний університет

У статті досліджуються проблеми, пов'язані із складнощами відносно розмежування юрисдикцій господарського, адміністративного та місцевого суду щодо розгляду земельних спорів. Зокрема, розглядається питання щодо колізій з приводу віднесення спорів, які впливають із земельних відносин, однією зі сторін якого виступає суб'єкт владних повноважень, до адміністративного, цивільного або господарського провадження, до предмета діяльності адміністративних, господарських або місцевих судів, а також зазначаються недоліки у законодавчому врегулюванні цього питання в Кодексі адміністративного судочинства України та Господарському процесуальному Кодексі України, досліджуються колізії в роз'ясненнях вищих спеціалізованих судів з приводу ідентичних спорів.

Ключові слова: адміністративне судочинство, господарське судочинство, цивільне судочинство, розмежування юрисдикційних повноважень, юрисдикція спеціалізованих судів, земельний спір, суб'єкт владних повноважень.

Синельник Р.В. РАЗГРАНИЧЕНИЕ ЮРИСДИКЦИОННЫХ ПОЛНОМОЧИЙ МЕЖДУ АДМИНИСТРАТИВНЫМИ, ХОЗЯЙСТВЕННЫМИ И МЕСТНЫМИ СУДАМИ УКРАИНЫ ПО РАССМОТРЕНИЮ ЗЕМЕЛЬНЫХ СПОРОВ / Запорожский национальный университет, Украина

В статье анализируются проблемы, связанные с трудностями относительно разграничения юрисдикций хозяйственного, административного и местного суда по поводу рассмотрения земельных споров. В частности, рассматривается вопрос коллизий по отнесению споров, которые вытекают из земельных правоотношений, одной из сторон которого выступает субъект властных полномочий, к административному, гражданскому или хозяйственному производству, к предмету деятельности административных, хозяйственных или местных судов, а также определяются недостатки в законодательном урегулировании этого вопроса в Кодексе административного судопроизводства Украины и Хозяйственном процессуальном Кодексе Украины, изучаются коллизии в разъяснениях высших специализированных судов по поводу идентичных споров.

Ключевые слова: административное судопроизводство, хозяйственное судопроизводство, гражданское судопроизводство, разграничение юрисдикционных полномочий, юрисдикция специализированных судов, земельный спор, субъект властных полномочий.

Sinelnik R.V. DISTINCTION BETWEEN JURISDICTIONAL POWERS OF ADMINISTRATIVE, ECONOMIC AND LOCAL COURTS OF UKRAINE TO REVIEW LAND DISPUTE / Zaporizhzhya national university, Ukraine

The article analyzes the problems associated with difficulties on the delineation of jurisdiction by economic, administrative and local court on the review of land disputes. In particular, the issue of conflict to refer disputes that occur of the land law, a party which advocates public authority, to administrative, civil or economic production, the subject of the administrative, management or the local courts, and identifies weaknesses in the legislative regulation this issue in the Code of Administrative Procedure of Ukraine and the Commercial Procedure Code of Ukraine, the study of conflict in the explanation of high specialized courts on identical disputes.

Given the active reform process in public administration and the final formation of the administrative court of Ukraine, and, in parallel with this, reforming land tenure and land law, current challenges the nature and procedures of resolving land disputes.

If not most issues arising in practice in determining jurisdiction in case of dispute, a party whose acts authorized state body. In most cases the above question is quite difficult to answer, because governments were acting as a party in administrative proceedings and in the economic, civil process, and therefore as the case subject to the jurisdiction of various courts. The state land in legal acts in two ways: as a political sovereign and as a land owner.